

En fast anställd arbetare klarar sig inte på lönen utan det gäller att hitta andra inkomster.

FOTO: AXEL WENNSTAM

Vardagen blir allt hårdare

När folk talar om fattigdom i olika delar av världen tänker de på helt olika nivåer av fattigdom. Det som man i länder som Sverige och Danmark kanske ser som fattigdom kan i vissa delar av Zimbabwe faktiskt betraktas som välstånd.

I *Cambridge International Dictionary of English* definieras fattigdom som tillståndet att vara extremt fattig. Där sägs vidare att en person anses vara fattig om han eller hon saknar nödvändiga inkomster för att uppnå en grundläggande levnadsstandard, med tillräckligt med pengar för mat, kläder och tak över huvudet.

Den fattigdom som drabbar vissa zimbabwier idag kan bara beskrivas som värre än extremt fattig. Det är vad jag skulle vilja kalla fullständig försakelse, en situation där

vissa människor bara existerar i stället för att leva.

Ranga Mashanga är 49 år gammal, har fru och fyra barn, och bor på landsbygden, i Gutu-distriktet. Med zimbabwiska landsbygdsmått är detta en medelstor familj.

Både Mashanga och hans fru är utan formell anställning och ingen av dem har ens ett par skor. Deras fyra barn går fortfarande i skolan, två av dem i lågstadiet och två i mellanstadiet. Barnen kan gå i skolan tack vare RUDO, en enskild organisation som betalar skolavgifter för barn i missgynnade familjer. Annars hade inga av Mashangas barn kunnat gå i skolan.

Mashanga säger att han försöker arbeta hårt men att han helt enkelt inte får det att gå ihop. Beroende på vilken tid på året det är kan dagen för Mashangas familj börja när som helst från halv fem på morgonen, då alla

måste börja arbeta på fälten. Detta innebär att Mashangas barn för det mesta arbetar på fälten i minst två och en halv timme innan de går till skolan.

Svårt för barnen

Ofta går de till skolan utan att ha fått någon frukost, om det inte finns sadza (majsmjöl) över från kvällen innan. Ofta tar de med sig kokta majskorn till skolan som de äter till lunch.

Barnen går barfota till skolan, till och med på vintern när det är frost på marken. Mashangas barn i lågstadiet har söndriga skoluniformer som inte täcker baken ordentligt, så att de känner stort obehag bland andra barn. Under regnsäsongen går alla fyra till skolan utan vare sig regnrockar eller varma kläder.

När skolan är slut vid halv fem på efter-

middagen skyndar sig barnen hem, för de måste arbeta med sina föräldrar på fälten innan dagen är slut vid klockan sex.

– Om vi inte går hem med en gång kan vi få ordentligt med stryk av far, säger Tamai, Mashangas näst äldste son.

När det blir mörkt är det för sent att läsa läxor, för Mashanga har inte råd med fotogen eller stearinljus.

– Ibland försöker vi läsa vid elden, men det är väldigt svårt för det ryker så mycket från veden, säger Tamai.

Ibland har de ingen ved alls på grund av den skogsskövling som pågått genom åren.

Mashangas gård består av bara två hyddor. Det innebär att en av hyddorna även fungerar som sovrum för Mashangas söner. Döttrarna går varje kväll hem till sin farbror som bor i närheten, där de delar sovrum med sina kvinnliga kusiner.

Torka har slagit hårt

Varför är Mashanga och de flesta andra i byn så fattiga?

– Problemet är att vi inte har tillräckligt med resurser för att göra vår mark produktiv. Jorden är gammal och det behövs en mängd gödningsmedel som vi inte har råd med, säger Mashanga. Han menar att situationen har förvärrats med åren på grund av att återkommande torka som har tagit livet av största delen av deras boskap så att de nu inte har tillräckligt med dragdjur.

Mashanga lockades som så många andra av löften om ett bättre liv. Under år 2000 invaderade han, tillsammans med en mängd landsmän, kommersiella gårdar som ägdes av vita. Han trodde att fattigdomen skulle ta slut om han hade tillräckligt med mark.

Mashanga har sedan dess återvänt till sin gamla by, för han insåg att mark utan nödvändiga medel som kan göra den produktiv, inte är lönande. Det fanns inte heller några affärer eller skolor för hans barn i grannskapet.

Mashanga är besviken.

– När jag gav mig iväg med de andra till gårdar som tidigare ägts av vita trodde jag att jag skulle få mark som redan var uppodlad. Men den marken togs av ledarna, de med politisk makt, och före detta soldater.

– Därför beslöt jag mig för att återvända till mina rötter, för jag insåg att livet inte var så dåligt här trots allt, säger Mashanga med sorgsna ögon.

Mashanga och andra personer i byn är oroade över risken att enskilda organisationer inte längre kommer att få vara verksamma i Zimbabwe.

– Om de rykten som vi hör är sanna och alla organisationer kommer att sparkas ut från landet, då kommer vissa av oss att gå under. Hur ska jag kunna skicka mina barn till skolan, och var ska vi få tag i matolja och

Det blir många timmars slit i den "informella sektorn" för att sälja något till andra människor som inte heller har så mycket pengar.

FOTO: THOMAS WENNSTAM

bönor som vi har fått gratis från frivilligorganisationerna? säger Mashanga.

Regeringen driver nu igenom en lag som förbjuder utländsk finansiering av enskilda organisationer. Det kommer att leda till att åtskilliga av dem tvingas lägga ner sin verksamhet. Regeringen anklagar dessa organisationer för att utnyttjas som täckmantel av utländska makter som vill få bort regeringen från makten. Det civila samhället säger att den anklagelsen är helt utan grund.

Maten för dyr

I stadsområdena är fattigdomen ännu värre. Där har fattigdomen förvärrats på grund av inflyttning från landsbygden sedan självständigheten 1980 och där utbyggnad av infrastrukturen inte har skett i samma takt.

Till skillnad från landsbygden, där boende, vatten och ved är gratis, måste man betala för detta i städerna. Idag är det vanligt att 20 personer bor tillsammans i ett litet hus med fyra rum, med överbelastade avlopp och snabb spridning av smittsamma sjukdomar som följd.

Inflyttningen från landsbygden till stadsområdena, tillsammans med de senaste årens oroligheter i det kommersiella jordbruket, har gjort att priserna på livsmedel har skjutit i höjden, så att de flesta människor inte längre har råd att köpa dem.

Idag kostar ett kilo kött 20 000 zimdollar, en brödlimpa 3 500, en liter mjölk 7 000, tomater ungefär 15 000 per kg, en

flaska matolja på 750 ml 12 000, socker 2 900 per kg, salt 3 000 per kg och en tvål 8 000 zimdollar.

Eftersom grundläggande hushållsartiklar kostar så mycket behöver en medelstor familj på sex personer minst 200 000 zimdollar i veckan bara för mat. Om man sedan räknar med andra behov, till exempel bussbiljett till och från jobbet, skolavgifter, hyra, el, kläder och läkaravgifter, blir räkningen långt större än vad de allra flesta har råd med.

Fattigdom och kriminalitet

Trots det tjänar fast anställda arbetare som minst ungefär 70 000 zimdollar i veckan. Därför tvingas många personer stjäla, både från sin arbetsplats och från sitt bostadsområde, och många barn slutar gå i skolan och börjar vaska guld eller gör något annat som de tror kan leda till ett bättre liv.

– Många hamnar på sjukhus, inte för att de är sjuka, utan för att de helt enkelt är undernärda, säger läkaren Jabby Mukondori som arbetar på det statliga sjukhuset *Parirenyatwa Hospital*. Han säger att många dör av sjukdomar som normalt sett inte skulle döda människor om de bara åt ordentligt.

Är det sålunda något att förundra sig över att antalet människor som bor på gatan fortsätter att öka och att rånöverfall och inbrott blir ett allt vanligare inslag i Zimbabwes städer?

ADMIRE MUZIRO

Harare

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Icke-kommersiell-Dela Lika 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/se/> Verket har publicerats i www.globalarkivet.se.

